

Herdenkingsrede wethouder Steven van de Graaf

Uitgesproken tijdens de herdenkingsbijeenkomst op 4 mei 2025 in Brummen

Beste aanwezigen,

Morgen - 5 mei 2025 - is het precies tachtig jaar geleden dat er in ons land een einde kwam aan vijf lange oorlogsjaren. Vanaf die dag leven we weer in een vrij land. Een vrijheid die vanzelfsprekend leek.

Vandaag is het zondag 4 mei. We zijn hier samen bijeen. Wat fijn dat u er allemaal bent. En zeker ook de vele kinderen en jongeren.

4 en 5 mei zijn onlosmakelijk met elkaar verboden. Dagen waarbij we nadenken over het belang van vrijheid. En dagen waarop we ons realiseren hoe kwetsbaar onze vrijheid is. Sommigen van u hebben wellicht nog de Tweede Wereldoorlog meegemaakt. Of hebben de verhalen hiervan meegekregen van ouders of andere familieleden. Ook ik kreeg ze mee van mijn vader. Vooral de verhalen over de hongerswinter bleven mij bij. En die ervaringsverhalen zijn zo belangrijk.

Want er zijn steeds minder mensen die uit eerste hand kunnen vertellen over de verschrikkingen uit die periode. Overlevering van een verhaal, van een stukje geschiedenis. Het is ook een manier om onze jongeren, toekomstige generaties, te waarschuwen voor het gevaar van oorlog. Voor het gevaar van geweld, respectloosheid, discriminatie, pestgedrag, hebzucht, wraak en ga zo maar door.

Vandaag herdenken we. Staan we stil bij de vele burgers en militairen die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties en bij vredesoperaties. We staan stil bij hen die strijden voor democratie. Tussen 1940 en 1945 was geen vrijheid van meningsuiting meer. Medeburgers – jong en oud – werden gevangen genomen, er was dwangarbeid en werden velen gedood in gevangenkampen. Inwoners, ook hier in de Gemeente Brummen leefden continue in angst voor oorlogsgeweld en terreur van de Duitse machthebbers.

In ons dorp zijn een aantal straten vernoemd naar Hans baron van Sytzama, Lau Beijen, Maarten Munnik, Marten Put, Jan Somer en Dirk van Vuuren. Straten waar misschien een aantal van u doorheen fietst zonder te beseffen wie deze inwoners waren. Deze zes verzetsmensen werden op 13 april 1945 met een nekschot vermoord op Kasteel Groot Engelenburg. Maar gelukkig werd op 15 april 1945 het dorp Brummen bevrijd door de geallieerde troepen. En werd de rechtstaat weer hersteld. Mag iedereen weer zeggen wat hij of zij wil.

4 en 5 mei. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ieder jaar opnieuw een extra moment om letterlijk stil te staan bij het belang van vrijheid. Om ons te realiseren dat

vrijheid kwetsbaar is. Oorlog, geweld en onderdrukking. Het is er nog steeds in deze wereld. Het komt dagelijks op ons af via televisie, radio, internet of de krant. We moeten dus alert, waakzaam blijven. Het is niet vanzelfsprekend. Het leek wel zo maar helaas....

We vieren dit jaar 80 jaar vrijheid. Hoe mooi om te zien hoe tijdens dit lustrumjaar er zoveel activiteiten en initiatieven zijn georganiseerd. Waardering voor iedereen die hieraan een bijdrage heeft geleverd. Met name ook de vertegenwoordigers van de lokale 4 mei comités in onze gemeente.

Het gemeentebestuur is ook blij met de aandacht die hierbij is gegeven aan onze kinderen. Speciale muziek- en toneelvoorstellingen zijn verzorgd. Leerlingen van groep 7 en 8 hebben een bijzonder boek over kinderen in oorlogsjaren gekregen. En ze zijn uitgedaagd om na te denken over oorlog en vrede. En na te denken wat vrijheid voor hen betekent. Kinderen hebben dit omgezet naar een persoonlijk kunstwerk. Dit in uiteenlopende vormen: van gedichten tot tekeningen, van beelden tot filmpjes. En dit is ook gedaan door jongeren en volwassenen. En vanavond kunnen we met elkaar het eindresultaat aan creativiteit én bezinning met elkaar bewonderen. Een fantastisch project. Ik nodig u allen dan ook van harte uit om de kunsttentoonstelling vanavond te bezoeken.

4 en 5 mei. Onlosmakelijk met elkaar verbonden. Onze burgemeester, die op dit moment de herdenkingsplechtigheid in Eerbeek bijwoont, vertrekt vanavond naar het 5 mei plein in Wageningen. Daar wordt het bevrijdingsvuur ontstoken. Dit vuur is afkomstig uit Bayeux, Normandië. Het bevrijdingsvuur is het symbool voor nationale eenheid en voor leven in vrede en vrijheid. Dit vuur wordt vannacht lopend naar onze gemeente gebracht. Door loopgroep de Veluwelopers. Zij worden bijgestaan door fietsers van ATB-club Last Gear en ook carnavalsvereniging De Dwarsslippers en loopgroep Leuvenheim leveren een belangrijke bijdrage. Deze samenwerking is een mooi voorbeeld van hoe wij in onze gemeente met elkaar samenwerken, elkaar opzoeken en elkaar helpen. En op die manier ook het belang van vrijheid blijvend willen en ook gaan uitdragen. Omdat we allemaal alert en waakzaam moeten blijven. Omdat vrijheid geen vanzelfsprekendheid is.

4 en 5 mei. Twee dagen in het jaar om te realiseren dat herdenken een werkwoord is. Dagelijks, iedere dag opnieuw moeten we blijven werken aan vrede en vrijheid, ook in onze mooie gemeente. Dat zijn we onze verzetshelden van weleer, die hun leven hebben gegeven voor de vrijheid van anderen, verschuldigd. Laat deze verzetshelden van weleer een dagelijks voorbeeld zijn voor ons. En laten we hun verhalen, herinneringen en anekdotes levend houden. Nu, en in de toekomst.

Tot slot nog een oproep aan onze kinderen.

Jullie zijn jong en horen de verhalen van jullie ouders, opa, oma, meester of juf. En dan denk je vast wel eens: dat was vroeger. Dat was geschiedenis. Maar het is belangrijk om beseffen dat we samen de geschiedenis maken. Doe dus wat goed is voor jou, maar ook voor de ander. Maak goed gebruik van je democratische rechten. Lever jouw bijdrage aan een fijne samenleving. Ga door met herdenken. Ook na dit jaar. En volgende jaren. Hou vrede en vrijheid levend.

Steven van de Graaf
loco-burgemeester